

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Generalis Totivs Sacri Ordinis Clericorvm Canonicoꝝ Historia Tripartita

Pennotto, Gabriele

Coloniae, Anno M.DC.XXXXV.

VIII. An ijdem Clerici Canonici ante D. Augustinum certum regularem habitum haberent.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38634

patet. secundo vero idem probatur ex sermone 2. de Communi vita Clericorum, ubi meminit Patris nepotis sui, qui necdum erat in sacris constitutus & ex epist. 261. in qua meminit cuiusdam Antonij secum à pueritia in monasterio nutriti, sed nullis nisi Lectoratus clericalibus insignijs ornati. Illi ergo non per solam Ordinis susceptionem profitebantur, sed expressam professionem emittebant.

IV. Nec refert, quod B. Augustinus, aut alij ante illum aliquam determinatam formam profitendi non tradiderint. credendum enim est, talem formam traditam, quamvis illam non teneamus, secundo diei potest, talem formam traditam à D. Dionysio loco proxime allegato. nam licet de solis monachis loqui videatur, tamen reuera loquitur de omnibus, qui per votum solenne specialis modo seipos diuino seruitio mancipabant, aut tandem dicendum, formam profitendi fuisse determinatam in genere, quod scilicet aliquibus verbis exprimerent vota, que emittebant, quibus autem verbis id exprimerent in illorum arbitrio relinqui consueuiss, sicut etiam in contrahendo matrimonio determinata est à Christo forma in genere, vt consensus exprimat per aliqua verba sensibilia, vel per signa externa, que à contrahentibus intelligi possint: quibus autem verbis in particulari eiusmodi consensus exprimens sit, in arbitrio contrahentium relictum fuit.

CAPVT OCTAVVM.

An ijdem Clerici Canonici ante Augustinum certum regularem habitum haberent.

I. Secundum dubium maiorem difficultatem ingerit, an ijdem Clerici Canonici ab Apostolis instituti ante D. Augustinum haberent aliquem certum, ac determinatum habitum. nam quod eiusmodi habitum habuerint, necessarium dicendum videtur, quia determinatus habitus necessarium requiritur ad determinatum regularem ordinem constituendum tanquam signum externum professionis internæ, vt notat D. Tho. 2. 2. quæst. 18. art. 8. è contrario vero vix possibile est imaginari, quis, & qualis fuerit huiusmodi habitus, cum ex vetustissima Ecclesie traditione, ac etiam ex modo pingendi Sanctos Apostolos, & clericos primitiue Ecclesie approbato constet, illos nullum certum, ac determinatum habitum tulisse, sed quisque illum habitum induerat, quem decentem, & temporis, & loco congruentem existimabat, vel quem pietas, & charitas fidelium offerebat. Nec videtur sufficere, si quis respondet, illorum habitum fuisse tunicam lineæ,

quam nunc etiam Canonici Regulares deserunt, hic enim ad summum esse poterat habitus, quem in Ecclesia, & in sacris peragendis deserbant, sicut & nunc faciunt. Verum de isto habitu quæstio non est, sed de habitu quotidiano, ac viali, quem extra Ecclesiam Regulares quique deserunt.

II. Pro huius itaque dubij resolutione primò aduertendum est, duplicem esse habitum Clericorum Canonice, qui Canonici Regulares nunc vocantur, alterum internum, alterum externum. Habitus internus est, qui proprie regularis dicitur, quem in sua professione Canonicus Regularis assumit, ac gerit in signum eiusdem professionis: hic habitus est sola, & simplex linea tunica, siue superpelliceum, siue rochetum nuncupata, quam etiam camisiam romanam vocamus, vt notat Ioannes Andreæ in clem. 1. de Electione, in verbo Habitus, vt colligitur euidenter ex Constitutionibus Benedicti Papæ huius nominis XII. pro reformatione Canonicorum Regularium editis, in cap. de forma habitus: cetera namque accidentalia sunt, hic autem solus est habitus illorum proprius, & essentialis, habitus verò externus est externum tegumentum, quod causa maioris decentie, aut necessitatis, aut etiam utilitatis, habitui interno superinducimus. eiusmodi sunt pallium, cappa, seu tabardum, & alia id genus, quibus canonici vtuntur super tunica lineæ, cum domo exeunt, vel itinera conficiunt. Inter hæc duo genera discrimen est, quod habitus internus nunquam dimittit, aut variari, aut occultari potest, ita vt cuius quisque sit professionis, vel instituti non agnoscat, & contra facientes incidunt in Canonem excommunicationis late sententiæ per textum in cap. 2. Ne clerici, vel monachi, in e. habitus verò externus in causa rationabili mutari, & variari potest, siue in materis, siue in forma, siue etiam in colore: cuius variationis exempla videri possunt in varijs Provincijs, in quibus sunt Canonici Regulares, & notatur in dictis Constitutionibus Benedicti XII. in cap. de forma habitus, & vestimentorum, & etiam à Ioanne Andreæ in Clement. supra citata: Habemus etiam aliud istius variationis exemplum in e. Deus qui, de vita, & honestate clericorum, ubi Pontifex Lituoniensis Episcopo scribens, qui multos Regulares ex diuersis Ordinibus ad Euangelium illis gentibus prædicandum acceperat, ac inter illos quamplures Canonicos Regulares, iubet, vt ijdem regulares interno habitu retento, quem nulatenus dimittere, vel immutare debebant, in vni decentem habitum externum se in vicem conformare studeant. & ibidem Glossa in verbo, Professus, & Abbas versiculo, in ea glossa, notant, quod solus habitus interior, non autem exterior est de substantia Religionis.

III. Secundò sciendum est, antiquos clericos apostolicos, etsi certum, ac determinatum habitum externum non haberent, siue quoad materiam, siue etiam quoad formam, & colorem, sed quisque

V. **S**ed quod hanc veritatem maximè confirmat, nulli dubium est, quin vsus, & forma veri habitus Apostolici, & Clericorum Apostolicorum seruetur in Ecclesia Romana, quæ dicitur Apostolica, & præsertim in ipso Domino Apostolico qui B. Petri Apostolorum Principis locum obtinet, & successit in Episcopis, qui gerunt vices aliorum Apostolorum, necnon in Praelatis, & Clericis Apostolicis. At Sanctissimi Domini nostri Apostolici habitus est vestis lineæ, cum tunica alba, & birro, qui habitus ad o. illius est proprius, vt licet monachi ad ordinem Episcopalem assumpti proprium habitum retineant nec vestem lineam assument, tamen cum ad apicem summi gradus Apostolici promouentur, illico vestem lineam accipiunt. Similiter qui Episcopi ordinantur, in sua creatione vestem lineam accipiunt, nisi sint monachi, quos priorem habitum tenere oportet in signum monasticæ professionis, quam emiserunt. Idem in Clericis Cameræ Apostolicæ, Protoonorarijs, & ceteris Prælati Romanæ Curie seruat, qui omnes in sua creatione vestem lineam accipiunt, & illa non solum cum diuinis interlunt, sed in omnibus actibus publicis vtuntur.

Atque hinc argumentum eodentissimum deducitur, hanc vestem clericorum Apostolicorum habitum extitisse, ab ipsismet Apostolis designatum, quod enim tenet Ecclesia Romana, quæ vniuersalis est, & Apostolica, nec Concilij institutum, sed semper retentum est, non nisi autoritate Apostolica traditum, rectissime creditur. Ceterum vsus vestis lineæ in Ecclesia Romana apud clericos Apostolicos, quin apud Episcopos, & ipsu Dominum Apostolicum antiquissimus est, cuius in itij memoria non extat. Ergo signum est Apostolicæ traditionis, iuxta Regulam à B. Augustino traditam lib. 4. contra Donatistas cap. 24.

VI. **N**ec obstat, quod si vestis lineæ ex institutione Apostolica clericorum proprius esset habitus, omnes clerici illam semper, & vbiq; ferre deberent, quod cum non faciant, in iudicium est, illam ex institutione Apostolica proprium eorum habitum non esse. Nam respondeo, quemadmodum in prima parte dictum fuit, omnes clericos ab initio Regulares fuisse, & sic etiam vestis lineæ omnium clericorum communis, & vsualis erat habitus. Porro quemadmodu successu temporis multi ex clericis à primo illo communis vitæ instituto desierunt, alij verò idem institutum retinuerunt: ita etiam multi ex Apostolica concessione vsu quoque diuini vestis lineæ omiserunt, & in solis Ecclesijs vel functionibus Ecclesiasticis huiusmodi habitum retinuerunt, quem ceteri clerici, qui institutum vitæ Regularis tenuerunt, quotidie deferunt. cum enim habitus regularis signum sit æternæ professionis internæ, hæc se inuicem consequuntur, tenere professionem, & tenere habitum, abijcere professionem, & abijcere habitum.

Dicitur. At clerici seculares in functionibus Ec-

clesiasticis eiusmodi habitum gerunt, non ergo est habitus professionis.

Respondeo vestis lineæ est habitus tum professionis, tum clericalis. ideo Canonici Regulares, quia sunt clerici, & quia sunt professi, semper habitum deferunt, tam quando munera clericalia exercent, quam quando non exercent, & e contra clerici verò seculares, quia non sunt professi, habitum lineam deferunt solum in functionibus clericalibus, non autem in alijs actibus priuatis. Similiter monachi licet sint professi, non tamen deferunt eiusmodi habitum, nisi in functionibus clericalibus: quia non sunt clerici ex vi suæ professionis, sed quali per accidens.

Dicit. Clericos Cameræ Apostolicæ, & alios Romanæ Curie vestem lineam deferre, etiam extra functiones Ecclesiasticas.

Respondeo, hoc nostram sententiam minime infirmare, sed potius confirmare: hinc enim desumitur argumentum, omnes clericos Romanæ Ecclesiæ ab initio eiusmodi habitum gestare cõsueuisse, cuius gestaminis vestigium etiam nunc à primo illo instituto relaxati detinent.

VII. **N**on me latet, præter tunicam lineam fuisse antiquis clericis aia indumenta tum ex vsu antiquo, tum etiam per Summos Pontifices, & Sacra Concilia designata qualiterant, quæ Mafortes, siue Almutia, Lacerna, Dalmacia, Planetica, Birri, Cappæ de choro clausæ, cappæ aperta, & pallia vocabantur: de quibus Cassianus dicto lib. 1. de institutis Renuntiantium, Augustinus ser. 2. de Comuni vita Clericorum, Gratianus in suo Decreto 30. d. & 21. q. 4. & sibi, Benedictus XI. in Reformatione generali totius Ordinis cap. de Forma habitus, & Molanus lib. 3. de Canonicis c. 5. & sequentibus. Verum quòd illa ad substantiã clericalis habitus minime spectent, ac etiam pro locorum, & temporum varietate sint immutata, quin etiam nonnulla tum clericis, tum monachis sint communia, prolixius de illis agere, superfluum existimauit.

CAPVT NONVM.

De forma tonsuræ Clericorum Apostolicorum.

Qvod non desint, qui sub nomine habitus etiam ipsam tonsuram clericalem siue monasticam latissima quadam acceptione, ac extensione completi voluerint, vt vidri potest apud venerabilem Bedam lib. 5. Historiæ gentis Anglorum cap. 22. & in Concilio Quarto Tolitano cap. 40. vbi de tonsura clericali inter alia hæc habet: *Vnde oportet pro amputando ab Ecclesijs scandalo, vt hoc signum dedecoris auferatur. Et sit vna tonsura vel habitus.*

VII

I.

184